

Vadlīnijas korupcijas risku novēršanai Publisko iepirkumu likumā noteikto izņēmumu piemērošanā

*Par atklātību, brīvu konkurenci
un vienlīdzības principu
ievērošanu*

*Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs,
Rīga 2011*

Ievads

Vadlīnijas sagatavotas, izpildot „Korupcijas novēršanas un apkarošanas programmas 2009. – 2013.gadam” (apstiprināta ar Ministru kabineta 2009.gada 24.septembra rīkojumu Nr.654) 4.punkta 14.apakšpunktā iekļauto uzdevumu, kur noteikts Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam (turpmāk – KNAB), Finanšu ministrijai (turpmāk – FM) un Iepirkumu uzraudzības birojam (turpmāk – IUB) veikt analīzi, attiecībā uz kādiem iepirkuma procedūru izņēmumiem nepieciešams izstrādāt vadlīnijas un izstrādāt tās, lai veicinātu atklātības, brīvas konkurences un vienlīdzības principa ievērošanu.

IUB atbilstoši Iepirkumu uzraudzības biroja nolikumā noteiktajai kompetencei ir veicis analīzi un izstrādājis vadlīnijas „Publisko iepirkumu likumā noteikto izņēmumu piemērošana”, sniedzot norādes par Publisko iepirkumu likuma (turpmāk – PIL) 3.panta pirmās daļas 1., 6. un 7.punktā un trešās daļas 2.punktā paredzēto PIL piemērošanas izņēmumu un šā likuma 5.panta 1. un 2.punktā paredzēto iepirkuma procedūru piemērošanas izņēmumu interpretāciju un iespējamiem tā piemērošanas gadījumiem, lai mazinātu šo izņēmuma nepareizas interpretācijas un līdz ar to piemērošanas gadījumu skaitu. Savukārt KNAB izstrādājis vadlīnijas korupcijas risku novēršanai augstākminēto PIL izņēmumu piemērošanā.

Valsts kontroles revīzijas ziņojumi un tiesu spriedumi norāda, ka iepirkumu procedūru izņēmumus pasūtītāji mēdz piemērot arī iepirkumiem, uz kuriem PIL noteiktie izņēmumi nav attiecināmi. Taču šādas situācijas cēlonis ne vienmēr ir kļūda likuma interpretācijā, bet tā var būt apzināta rīcība, lai ierobežotu konkurenci un nodrošinātu valsts pasūtījumu kādam konkrētam piegādātājam.

Iepirkumu procedūru izņēmumi savas specifiskas un, atsevišķos gadījumos, ierobežotā publiskuma dēļ ir īpaši labvēlīga vide korupcijai, kas var izpausties kā „kukuļošana vai jebkura cita valsts amatpersonas rīcība, kas vērsta uz to, lai, izmantojot dienesta stāvokli, savas pilnvaras vai pārsniedzot tās, iegūtu nepelnītu labumu sev vai citām personām”.¹

Izstrādāto vadlīniju mērķis ir sniegt skaidrojumus par augstākminēto tiesību normu piemērošanu, lai ierobežotu maldīgu to interpretāciju, kā arī sniegt metodiskus ieteikumus iepirkumu procedūru izņēmumu veikšanai, lai mazinātu korupcijas vai interešu konflikta riskus valsts pārvaldes institūcijās.

Vadlīnijas sniedz informāciju ne tikai iepirkumu un par apgādi atbildīgajiem speciālistiem, bet arī institūciju vadītājiem, lai efektīvi īstenotu

---

¹ 18.04.2002. likums "Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likums" ("LV", 65 (2640), 30.04.2002.; Ziņotājs, 10, 23.05.2002.) [stājas spēkā 01.05.2002.]

personāla darba uzraudzību, laikus novēršot pārkāpumus personāla rīcībā ar institūcijas finanšu līdzekļiem.

Korupcijas riski publisko iepirkumu likuma un iepirkuma procedūru piemērošanas izņēmumos

Korupcijas risks ir varbūtība, ka kāds no institūcijas darbiniekiem ar nodomu vai bez nodoma rīkosies savu vai citas personas interešu labā, gūstot nepienākošos labumu un nodarot kaitējumu valsts pārvaldībai.

Korupcijas risku rašanos valsts un pašvaldību institūcijās nosaka vairāku būtisku apstākļu kopums, kas saistīts gan ar būtiskiem trūkumiem institūciju darba plānošanā un organizēšanā, gan institūcijas pārvaldības stilu kopumā.

Korupcijas risks pastāv situācijās, kad:

- nav izveidoti un netiek piemēroti kontroles mehānismi;
- tiek ignorētas un nav novērstas darba procedūru nepilnības (piem., noteikumu, instrukciju, vadlīniju trūkums);
- nav skaidri definēta katra darbinieka atbildība;
- rīcība un lēmumu pieņemšana ilgstoši uzticēta vienām un tām pašām personām;
- iepirkumu u.c. procedūrām institūcijā piešķirta pārspīlēta slepenība, radot procesu nepārskatāmību;

Lai novērstu korupcijas riskus institūcijā, tie vispirms jāidentificē atbilstoši katras institūcijas darba specifikai, jānovērtē to rašanās iespējamība, jānosaka iespējamais risinājums un jāizveido iespējamo negatīvo notikumu ierobežošanas mehānismi.

KNAB vadlīnijās ir identificējis un apkopojis būtiskākos korupcijas riskus PIL un iepirkuma procedūru piemērošanas izņēmumos. 1.tabulā sniegts pārskats par potenciāliem korupcijas riskiem iepirkumu procedūru izņēmumos pēc korupcijas risku veida un norādīti iespējamie risinājumi to novēršanai. Savukārt 2.tabulā detalizētāk raksturotas korupcijas risku izpausmes katrā no PIL un iepirkuma procedūru piemērošanas izņēmumiem.

1.tabula. Potenciālie korupcijas riski iepirkumu procedūru izņēmumos pēc korupcijas risku veida un iespējamie risinājumi to novēršanai

Korupcijas riska raksturojums	Prevencijas pasākumi visiem PIL un iepirkumu procedūru izņēmumiem (visās valsts un pašvaldību institūcijās, kapitālsabiedrībās)
<p style="text-align: center;">1.Iespēja institūcijas vadītājam pieņemt lēmumus un rīkoties vienpersoniski</p> <p>Lai novērstu korupcijas riskus, būtiski ir panākt varas līdzsvaru lēmumu pieņemšanas procesā, nepieļaujot situācijas, kad amatpersonas institūcijā lēmumus var pieņemt vienpersoniski, nesaskaņojot tos ar struktūrvienībām un par administratīviem jautājumiem atbildīgajām personām, augstākstāvošām amatpersonām vai atsevišķos likumā noteiktos gadījumos ar augstāku institūciju. Institūcijas vadītāja vienpersonisku lēmumu pieņemšanas risks pastāv gandrīz visos aplūkotajos PIL un iepirkumu procedūru piemērošanas izņēmumos (izņemot 3.panta trešās daļas 2.punktu, kur lēmumpieņemšanā iesaistīts arī Ministru kabinets).</p>	<p>1.1. Institūcijā pirms plānotā iepirkuma līguma slēgšanas izveidot komisiju vismaz trīs locekļu sastāvā, nodrošinot, ka šī komisija ir kompetenta jomā, par kuru tiek slēgts līgums (pasūtītājam iekšējos normatīvajos aktos jāparedz, kuros gadījumos attiecībā uz PIL un iepirkumu procedūru piemērošanas izņēmumiem tas veido iepirkumu komisiju, nosakot tās darbības principus analogiski PIL III nodaļā <i>Iepirkumu komisija</i> ietvertajiem nosacījumiem);</p> <p>1.2. Iestādes vadītājam (arī institūcijas juristam) pirms līguma slēgšanas pārbaudīt, vai PIL piemērošanas izņēmumi un iepirkumu procedūru piemērošanas izņēmumi piemēroti atbilstoši iepirkuma saturam, kā arī pārbaudīt, vai ir ievērotas procedūras un panākts saimnieciskais izdevīgums, kura kritērijus iepirkuma dokumentos definējis pats pasūtītājs;</p> <p>1.3. Iepirkumu veikšanā ieviest atbildības dalīšanas principu (skat. sadaļu <i>Rekomendāciju precizējumi</i>, 12.lpp.), pēc iespējas izslēdzot situācijas, ka vienas un tās pašas amatpersonas lemj par iepirkuma nepieciešamību, veic iepirkumus, izvēlas pretendentes, kontrolē un uzrauga iepirkumu līguma izpildi;</p> <p>1.4. Institūcijā ieviest iepirkumu reģistrācijas žurnālu, kurā citu starp veiktas atzīmes (sniegts pamatojums) par PIL un iepirkumu procedūru izņēmumu piemērošanu).</p> <p>1.5. Mājas lapā publicēt informāciju par plānotajiem un noslēgtajiem līgumiem, uz kuriem attiecināti PIL un iepirkumu procedūru piemērošanas izņēmumi un kuri nav saistāmi ar valsts noslēpuma aizsardzību (pasūtītājam iekšējos normatīvajos aktos paredzēt, kuros gadījumos tas publicē informāciju par plānotajiem un noslēgtajiem līgumiem, uz kuriem attiecināti PIL un iepirkumu procedūru piemērošanas izņēmumi).</p>

	<p style="text-align: center;">2. Iespēja par iepirkumiem atbildīgajai amatpersonai pieņemt lēmumus un rīkoties vienpersoniski</p> <p>Lēmumu un rīcības vienpersoniskumu iepirkumu organizēšanā lielā mērā nosaka par iepirkumu atbildīgo personu kompetence, šaura specializācija (iepirkuma priekšmeta pārzināšana daudz specifiskākā līmenī nekā jebkurai citai lēmuma pieņemšanā iesaistītajai personai), tādēļ būtiski, lai iepirkumu komisijā būtu cilvēki, kuri ir zinoši par iepirkuma priekšmetu un kuri nepaļaujas uz vienu, t.s., kompetento viedokļa līderi.</p>	<p>2.1. Iekšējos normatīvajos aktos paredzēt: kompetentu iepirkumu komisiju veidošanu (ja nepieciešams, kompetentu speciālistu piesaisti no citām institūcijām), cenu aptaujas veikšanu plānoto preču vai pakalpojumu iegādei un pieņemto lēmumu protokolēšanu;</p> <p>2.2. Izņēmumus un atkāpes no noteiktajām procedūrām reģistrēt, pamatot un saskaņot ar augstākstāvošām amatpersonām.</p>
2. Rīcības brīvība	<p style="text-align: center;">3. Iespējama rīcības brīvība, ko neierobežo ārējie normatīvie akti</p> <p>Rīcības brīvību pieļauj situācijas, kad:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ar likumu vai Ministru kabineta noteikumiem nav precīzi noteikta procedūra, kādā institūcijās veicams iepirkums, lai veicinātu atklātumu un godīgu, brīvu konkurenci; - normatīvais regulējums ir interpretējams, negarantē sākotnēji likumdevēja izvirzīto mērķu sasniegšanu (piem., atklāta, caurskatāma institūciju saimnieciskā darbība). <p>Kaut arī PIL detalizēti nereglamentē pasūtītāja rīcību izņēmumu gadījumos, visiem pasūtītāja pieņemtajiem lēmumiem ir jāatbilst Valsts pārvaldes iekārtas likumam, kas nosaka, ka pasūtītājam ir jāpārbauda lēmuma lietderība un piemērotība attiecīgā mērķa sasniegšanai, kā arī lēmumam ir jābūt tiesiskam.</p>	<p>3.1. Izņēmumus un atkāpes no noteiktajām procedūrām reģistrēt, pamatot un saskaņot ar augstākstāvošām amatpersonām;</p> <p>3.2. Pilnveidot iekšējos normatīvos aktus, nosakot par obligātu jebkura veida iepirkumam (tostarp PIL 3. un 5.pantā minētajiem izņēmumiem):</p> <ul style="list-style-type: none"> - mājas lapā publicēt informāciju par plānotajiem un noslēgtajiem līgumiem; - veidot iepirkumu reģistrācijas žurnālu; - veidot kompetentas piedāvājumu vērtēšanas komisijas; - publiskot komisiju pieņemtos lēmumus sabiedrībai pieejamā un saprotamā veidā;

	<p style="text-align: center;">4. Iespējama rīcības brīvība, ko neierobežo institūcijas iekšējie normatīvie akti</p> <p>Valsts pārvaldes institūcijās, kurās nav noteikta kārtība, kādā tiek organizētas preču un pakalpojumu iegādes gadījumos, kad nav jāpiemēro publiskos iepirkumus reglamentējošie normatīvie akti, saimnieciskie darījumi ir necaurskatāmi un grūti kontrolējami. Šāds apstāklis var būt aizsargs prettiesisku darījumu realizēšanai pasūtītāja un konkrētu piegādātāju starpā.</p>	<p>4.1. Sagatavot instrukciju (procedūru aprakstu) iepirkumu veikšanai, līgumu slēgšanai situācijās, kad netiek piemērots PIL (ja tāda līdz šim nav sagatavota);</p> <p>4.2. Iekšējos normatīvajos aktos paredzēt:</p> <ul style="list-style-type: none"> -kompetentu iepirkumu komisiju veidošanu (ja nepieciešams, piesaistot pārstāvjus no citām institūcijām); -cenu aptaujas veikšanu plānoto preču, pakalpojumu un īpašuma iegādei, kā arī nekustamā īpašuma nomai; -pieņemto lēmumu protokolēšanu.
3. Atklātums	<p style="text-align: center;">5. Negodprātīga rīcība ar valsts noslēpumu objektu saturošu informāciju</p> <p>Aizsardzības un drošības jomas iepirkumi ir sfēra, kurā objektīvu apstākļu dēļ (valsts drošības garantēšana) iepirkumu procedūras atklātums ir ierobežots. Turklāt militāra rakstura iepirkumos to specifikas dēļ visbiežāk pastāv ierobežota konkurence un iepirkumi tiek veikti, nepiemērojot vispārējās iepirkuma procedūras.</p> <p>Lai veicinātu piegādātāju konkurenci, tajā skaitā mazo un vidējo komersantu iesaistīšanu būvdarbu, pakalpojumu un preču tirgū aizsardzības un drošības jomā, gan arī lai tiktu ņemtas vērā tās specifiskās prasības, kas izriet no šo līgumu sensitīvā rakstura un saistības ar valsts pamatinteresu, konkrēti, aizsardzības un drošības interešu, nodrošināšanu, Finanšu ministrija, sadarbojoties ar Aizsardzības ministrijas, Iekšlietu</p>	<p>5.1. Iepirkumu uzraudzības birojam ik gadu organizēt izglītojošus seminārus pasūtītājiem (pasūtītāji PIL izpratnē un sabiedrisko pakalpojumu sniedzēji Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkuma likuma izpratnē), kas līgumu slēgšanā piemēro PIL 3. un 5. pantu, skaidrojot iepirkumus regulējošo tiesību aktu interpretācijas un piemērošanas nianšes;</p> <p>5.2. Pasūtītājam iepirkumos u.c. saimnieciskos darījumos (arī aizsardzības un drošības jomā) obligāti ievērot PIL 2.pantā noteiktos mērķus;</p> <p>5.3. Iepirkumos, kuros pasūtītājs izvērtējis mazāk kā 3 piedāvājumus, pasūtītājam iepirkumu dokumentācijā iekļaut apliecinājumu, ka brīvajā tirgū nav citu konkrētās preces piegādātāju, pakalpojumu sniedzēju (rekomendācija neattiecas uz PIL 3.panta pirmās daļas 7.punktu).</p>

	<p>ministrijas un IUB deleģētiem pārstāvjiem, izstrādājusi likumu „Aizsardzības un drošības jomas iepirkumu likums” (spēkā no 16.11.2011.). Tomēr pieņemtais likums neizslēgs amatpersonu iespēju izvairīties no iepirkumu kārtību regulējošo tiesību aktu piemērošanas, nepamatoti izvirzot argumentu, ka konkrēto tiesību aktu piemērošanas gadījumā pasūtītājam jāsniedz tāda informācija, kuras izpaušana var radīt kaitējumu valsts drošībai.² Līdzīgi kā PIL 3.panta trešās daļas 2.punktā iekļautā jēdziena „būtiskas valsts intereses” interpretācijai nav izstrādāti vienoti kritēriji, tā arī nav vienotu principu, lai Ministru kabinets noteiktu, kāda informācija un par kāda satura iepirkumiem ir saistāma ar potenciālu kaitējumu valsts drošībai.</p>	
	<p style="text-align: center;">6. Ierobežota pieejamība informācijai par iepirkumu</p> <p>Institūcijās PIL un iepirkumu procedūru izņēmumu piemērošanā bieži netiek nodrošināta publiska pieejamība informācijai par plānoto iepirkumu/līgumu, lai arī šādā veidā, nodrošinot atklātumu un brīvu uzņēmēju konkurenci, ir iespējams darījumā gūt saimniecisko izdevīgumu.</p>	<p>6.1. Mājas lapā publicēt informāciju par plānotajiem un noslēgtajiem līgumiem, uz kuriem attiecināti PIL un iepirkuma procedūru piemērošanas izņēmumi un kuri nav saistāmi ar valsts noslēpuma aizsardzību (pasūtītājam iekšējos normatīvajos aktos paredzēt, kuros gadījumos tas publicē informāciju par plānotajiem un noslēgtajiem līgumiem, uz kuriem attiecināti PIL un iepirkumu procedūru piemērošanas izņēmumi).</p> <p>6.2. Nodrošināt protokolētu lēmumu pieņemšanu un iepirkumus un citus finanšu darījumus pamatojošas dokumentācijas kārtošānu tā, lai jebkurā brīdī tā būtu pārbaudāma neatkarīgam kontrolētājam.</p>

² Likumprojekts "Aizsardzības un drošības jomas iepirkumu likums" (4.panta ceturrtā daļa), Pieejams: [http://mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40210622&mode=mk&date=2011-07-](http://mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40210622&mode=mk&date=2011-07-26)

4. Atskaitīšanās	7. Stingru rīcības kontroles mehānismu trūkums	<p>Korupcijas riskus, kas saistīti ar rīcības kontroles trūkumu institūcijā, iespējams novērst, iestādes iekšējos normatīvajos aktos paredzot papildu procedūras, kas vērstas uz atskaitīšanās mehānismu pilnveidi. Ar šo būs panākta lēmumu pieņemšanas caurskatāmība un ierobežota vienpersonisku lēmumu pieņemšana.</p>	<p>7.1. Iekšējos normatīvajos aktos paredzēt:</p> <ul style="list-style-type: none"> -kompetentu iepirkumu komisiju veidošanu (ja nepieciešams, piesaistot pārstāvjus no citām institūcijām); -cenu aptaujas veikšanu plānoto preču, pakalpojumu un īpašuma iegādei, kā arī nekustamā īpašuma nomai; -pieņemto lēmumu protokolēšanu. <p>7.2. Iepirkumu veikšanā ieviest atbildības dalīšanas principu;</p> <p>7.3. Institūcijām iepirkumu procedūrām, noslēgtajiem līgumiem izlases veidā nodrošināt pēckontroles;</p> <p>7.4. Nodrošināt lēmumu saskaņošanu ar struktūrvienībām un par administratīviem jautājumiem atbildīgajām personām, augstākstāvošām amatpersonām vai likumā noteiktos gadījumos ar augstāku institūciju;</p> <p>7.5. Nodrošināt darbinieku (lēmumpieņēmēju) rotāciju, t.sk., arī starp institūcijām.</p>
	8. Stingru rīcības uzraudzības mehānismu trūkums	<p>Uzraudzība ir spēkā esošo iekšējo un ārējo normatīvo aktu izpildes vērtēšana, ko veic gan pati institūcija, gan neatkarīgi vērtētāji. Šajā novērtēšanas posmā būtiski konstatēt nepilnības noteiktu procedūru izpildē un novērst tās turpmākajā darbībā.</p>	<p>8.1. Nodrošināt iepirkumu izvērtēšanas komisiju izveidi un tās lēmumu (balsojumu) protokolēšanu;</p> <p>8.2. Pasūtītājam nodrošināt iepirkumus pamatojošas dokumentācijas kārtošanu tā, lai jebkurā brīdī tā būtu pārbaudāma neatkarīgam kontrolētājam.</p>

9.Lēmumu pieņemšana interešu konflikta situācijā

Interesešu konflikts ir „situācija, kurā valsts amatpersonai, pildot valsts amatpersonas amata pienākumus, jāpieņem lēmums vai jāpiedalās lēmuma pieņemšanā, vai jāveic citas ar valsts amatpersonas amatu saistītas darbības, kas ietekmē vai var ietekmēt šīs valsts amatpersonas, tās radnieku vai darījumu partneru personiskās vai mantiskās intereses.” (Likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 1.panta 5.punkts)

Interesešu konflikta situācija rodas tad, kad personiskas vai mantiskas intereses ietekmē vai var ietekmēt amatpersonas objektivitāti.

Par iepirkumu atbildīgās amatpersonas objektivitāti ietekmējošie apstākļi:

- radnieks vai darījuma partneris var gūt/gūs labumu vai var ciest/cietīs zaudējumu no pieņemtā lēmuma par iepirkuma līguma piešķiršanu;
- amatpersona ir personiski, profesionāli vai finansiāli saistīta ar personu vai organizāciju, kura pretendē uz iepirkuma līgumu;
- amatpersona saņēmusi dāvanu vai kādu citu labumu no personas/organizācijas, kura pretendē uz iepirkuma līgumu.

9.1.Iekšējos normatīvajos aktos paredzēt:

- kompetentu iepirkumu komisiju veidošanu (ja nepieciešams, piesaistot pārstāvjus no citām institūcijām);
- cenu aptaujas veikšanu plānoto preču, pakalpojumu un īpašuma iegādei, kā arī nekustamā īpašuma nomai;
- pieņemto lēmumu protokolēšanu.

9.2.Iepirkuma komisijas locekļiem un ekspertiem pirms pretendentu iesniegto piedāvājumu izvērtēšanas parakstīt apliecinājumu, ka nav tādu apstākļu, kuru dēļ varētu uzskatīt, ka viņi ir ieinteresēti konkrēta kandidāta vai pretendenta izvēlē vai darbībā vai ka viņi ir saistīti ar tiem PIL 23.panta pirmās daļas izpratnē.

9.3. Institūcijās jāorganizē šķērspārbaudes, proti, pārbaudot amatpersonu deklarācijas, vai piegādātāji (līguma slēdzēji) nav amatpersonu radnieki, darījumu partneri likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” izpratnē. Uzmanība jāpievērš bijušajiem darba devējiem un par līgumu atbildīgo amatpersonu mantiskā stāvokļa izmaiņām;

9.4. Noteikt amatpersonu rotāciju ne retāk kā reizi 5 gados, bet, ja nav iespējams to realizēt, nodrošināt pienākumu vai funkciju rotāciju.

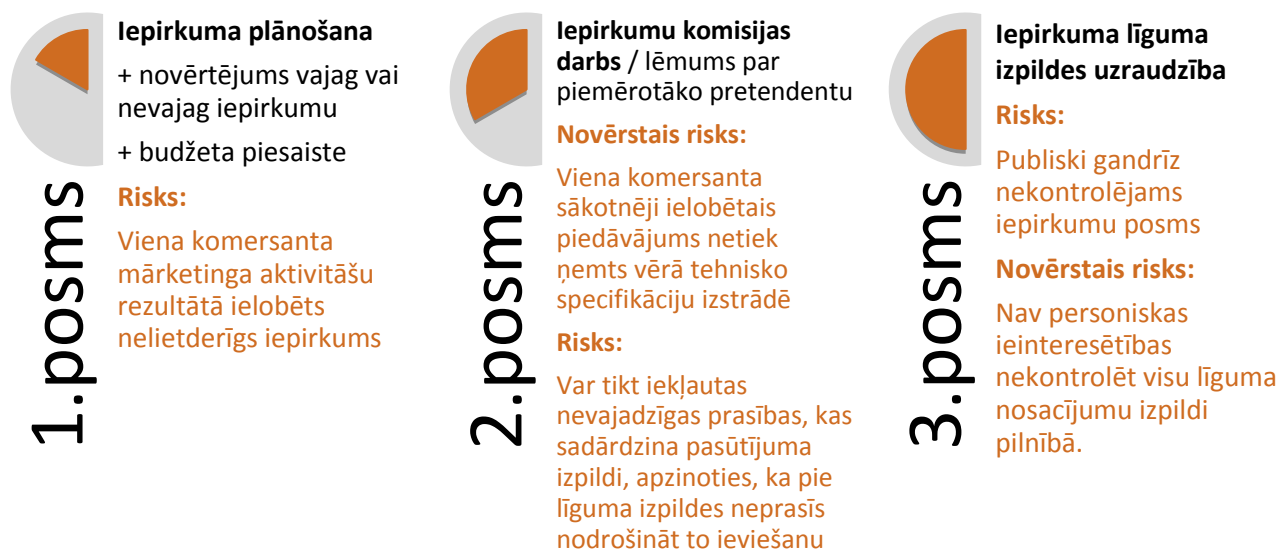
Ciū riski	<p>10. Pasūtītāja pārstāvju slēpta vienošanās ar konkrētu piegādātāju par iepirkuma līguma slēgšanu</p>	<p>10.1. Iepirkumu veikšanā ieviest atbildības dalīšanas principu;</p> <p>10.2. Noteikt amatpersonu rotāciju ne retāk kā reizi 5 gados, bet, ja nav iespējams to realizēt, nodrošināt pienākumu vai funkciju rotāciju (arī institūciju starpā);</p> <p>10.3. Izņēmumus un atkāpes no noteiktajām procedūrām reģistrēt, pamatot un saskaņot ar augstākstāvošām amatpersonām.</p>
	<p>11. Finanšu līdzekļu izšķērdēšana</p>	<p>PIL un iepirkuma procedūru piemērošanas izņēmumu attiecināšana uz plānoto iepirkumu neizslēdz iespēju pasūtītājam (institūcijas vadītājam vai tā deleģētajai amatpersonai) piesaistīt konkrētu piegādātāju iepirkuma līguma izpildē, neveicot tirgus priekšizpēti, t.i., preču vai pakalpojuma cenu aptauju, kā arī neveicot izvērtējumu par saimnieciski izdevīgāko piedāvājumu.</p> <p>Tiesības nepiemērot PIL normas nenozīmē, ka pasūtītājs drīkst rīkoties nesaimnieciski. Likuma "Par valsts un pašvaldību finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanu" 3.pantā noteikts, ka pasūtītājam jārīkojas ar finanšu līdzekļiem un mantu lietderīgi, tas ir, pasūtītāja rīcībai jābūt tādai, lai mērķi sasniegtu ar mazāko finanšu līdzekļu un mantas izlietojumu, un manta iegūstama īpašumā vai lietošanā par iespējami zemāku cenu.</p> <p>11.1. Iekšējos normatīvajos aktos paredzēt:</p> <ul style="list-style-type: none"> -kompetentu iepirkumu komisiju veidošanu (ja nepieciešams, piesaistot pārstāvjus no citām institūcijām); -cenu aptaujas veikšanu plānoto preču, pakalpojumu un īpašuma iegādei, kā arī nekustamā īpašuma nomai; -pieņemto lēmumu protokolēšanu. <p>11.2. Iepirkumos, kur atbilstoši PIL noteiktajam Ministru kabinets lēmis par PIL nepiemērošanu (atzīstot informāciju par līgumu vai tā izpildi par valsts noslēpumu vai tā piemērošanā saskata kaitējumu būtisku valsts interešu aizsardzībai), lēmuma pieņemējam (MK) jānodrošina pēckontrole arī tālākā iepirkuma norisē, vērtējot, vai tiek ievērotas procedūras un darījumā panākts saimniecisks izdevīgums;</p> <p>11.3. Pasūtītājam iepirkumos (arī aizsardzības un drošības jomā) obligāti ievērot PIL 2.pantā noteiktos mērķus.</p>

Rekomendāciju precizējumi

1

Iepirkumu process ir dalāms 3 posmos: iepirkumu plānošana, iepirkumu komisijas lēmuma pieņemšana par atbilstošāko pretendentu un iepirkumu līguma izpildes uzraudzība. (skat.1.attēlu) Lai mazinātu korupcijas risku iespējamību institūcijā, katram no šiem iepirkumu organizēšanas posmiem rekomendējams piesaistīt citas amatpersonas, līdz ar to tiek dalīta atbildība par pieņemtajiem lēmumiem, kā arī ierobežota atsevišķu indivīdu personisku interešu realizēšana.

1.attēls. Atbildības dalīšanas piemērs iepirkumu veikšanā

Iepirkumu plānošanas 1.posmā amatpersonām jāveic analīze par iepirkuma nepieciešamību un lietderību, izvērtējot arī institūcijas finansiālās iespējas.

2.darba posms ietver iepirkumu komisijas rīcību – specifikācijas, iepirkuma nolikuma sagatavošanu, pretendentu pieteikumu izvērtēšanu, kā arī lēmuma pieņemšanu par valsts pasūtījuma ieguvēju. Šo iepirkuma organizēšanas posmu, nošķirot no 1.posma, tiek novērsts potenciāls risks, ka konkrēta pretendenta intereses ar lobēšanas starpniecību vai, t.s., „pazīšanos” tiek ņemtas vērā, izstrādājot konkursa tehnisko specifikāciju.

3.iepirkuma posms ir iepirkuma līguma uzraudzība, kam nereti institūcijās tiek pievērsta nepamatoti maza vērība. Iepirkuma līguma izpildes uzraudzības funkciju nododot ar iepirkumu organizēšanu nesaistītām amatpersonām, iespējams novērst risku, ka līguma izpildi uzraugošā persona ir personiski ieinteresēta neizpildītu līgumu nosacījumu noklusēšanā.

2.tabula. **Korupcijas risku izpausmes PIL un iepirkuma procedūru piemērošanas izņēmumos**

Nr.p.k.		<p align="center">PIL 3.panta pirmās daļas 1.punkts Pasūtītājs slēdz līgumu par zemes, esošās būves vai cita nekustamā īpašuma pirkšanu vai nomu vai citu tiesību iegūšanu uz šādu nekustamo īpašumu ar jebkuriem finanšu līdzekļiem.</p>	<p align="center">Atbilstošā rekomendācija riska novēršanai pēc 1.tabulas sadaļas „Iespējamie risinājumi”</p>
1	Iespēja institūcijas vadītājam pieņemt lēmumus un rīkoties vienpersoniski	Darījumi, kas saistās ar zemes, esošās būves vai cita nekustamā īpašuma pirkšanu vai nomu vai citu tiesību iegūšanu uz nekustamo īpašumu ir uzskatāms par ekskluzīvu institūcijas vadības lēmumu. Risks: noslēgts līgums par nekustamā īpašuma iegādi vai nomu pretēji institūcijas interesēm un bez saimnieciska izdevīguma.	1.1. 1.2. 1.4. 1.5.
2	Iespēja par <u>iepirkumiem atbildīgajai amatpersonai</u> pieņemt lēmumus un rīkoties vienpersoniski	Korupcijas risks nav attiecināms	-
3	Iespējama rīcības brīvība, ko neierobežo ārējie normatīvie akti	Rīcības brīvību ierobežo likuma „Par valsts un pašvaldību finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanu” 3.pants, nosakot pašvaldībām, valsts un pašvaldību iestādēm, valsts vai pašvaldības kapitālsabiedrībām, kā arī kapitālsabiedrībām, kurās valsts vai pašvaldības daļa pamatkapitālā atsevišķi vai kopumā pārsniedz 50 procentus, un kapitālsabiedrībām, kurās vienas vai vairāku valsts vai pašvaldības kapitālsabiedrību daļa pamatkapitālā atsevišķi vai kopumā pārsniedz 50 procentus rīkoties ar finanšu līdzekļiem un mantu lietderīgi, tas ir: <ol style="list-style-type: none"> 1) rīcībai jābūt tādai, lai mērķi sasniegtu ar mazāko finanšu līdzekļu un mantas izlietojumu; 2) manta atsavināma un nododama īpašumā vai lietošanā citai personai par iespējami augstāku cenu; 3) manta iegūstama īpašumā vai lietošanā par iespējami zemāku cenu. Tomēr ne šī, ne arī cita likuma norma neparedz procedurālu regulējumu, kas radītu priekšnosacījumus atklātībai līgumu slēgšanā.	3.2.
4	Iespējama rīcības brīvība, ko neierobežo institūcijas iekšējie normatīvie akti	Lēmumus par finanšu darījumiem ar nekustamo īpašumu institūcijās pieņem galvenokārt tās vadītājs. Ja institūcijā nav noteikta kārtība (lēmumu saskaņošana, cenu piedāvājumu izvērtēšana komisijās), kādā tiek organizēti iepirkumi un citi finanšu darījumi, un to neregulē arī ārējie normatīvie akti, pastāv risks: noslēgt līgumu ar institūcijai neizdevīgiem nosacījumiem kādas konkrētas amatpersonas un/vai privātpersonas interesēs.	4.1. 8.1.

5	Negodprātīga rīcība ar valsts noslēpumu objektu saturošu informāciju	Risks attiecināms uz gadījumiem, kad pasūtītājs slēdz nekustamā īpašuma iegādes, nomas līgumu militārām vai drošības vajadzībām. Informācija par šādu līgumu slēgšanu ir ar ierobežotu pieejamību. Šis apstāklis padara līguma slēgšanu (tostarp tajā iekļautos nosacījumus) nepārskatāmu un grūti kontrolējamu.	5.1. 5.2. + izvērtēt vismaz 3 piedāvājumus (ja tas ir iespējams), veikt cenu salīdzinājumus
6	Ierobežota pieejamība informācijai par iepirkumu	Ir institūcijas, kuras, izskatot iespējas par jaunu telpu iegādi vai īri, publicē sludinājumu, lai nodrošinātu komersantiem vienlīdzīgas iespējas iesniegt piedāvājumus, kā arī institūcijai rastu saimnieciski izdevīgāko piedāvājumu. Tomēr vairumā gadījumu informācija par nekustamā īpašuma iegādi vai īri valsts institūcijām norit nepubliciski.	6.1. 6.2.
7	Stingru rīcības pēckontroles mehānismu trūkums	Riska iespējamība atkarīga lielā mērā no institūcijas vadības politikas. Ja nepastāv stingri, uz atklātības principu balstīti atskaitīšanās mehānismi par institūcijas saimniecisko darbību, pastāv risks, ka: noslēgtie līgumi nesniedz saimniecisko izdevīgu institūcijai, bet gan noteiktiem komersantiem.	7.1. 7.3. 7.4. 7.5.
8	Stingru rīcības ārējās uzraudzības mehānismu trūkums	Nereti ārējā uzraudzība pār institūciju noslēgtajiem nekustamā īpašuma līgumiem tiek uzsākta novēloti, apgrūtinot lēmuma pieņemšanas gaitas izsekošanu, kā arī atbildīgo amatpersonu saukšanu pie atbildības.	8.1. 8.2.
9	Lēmumu pieņemšana interešu konflikta situācijā	Šajā PIL piemērošanas izņēmumā interešu konflikta iespējamība, amatpersonai slēdzot pirkuma vai nomas līgumu par nekustamo īpašumu, ir neliela, jo pastāv salīdzinoši maza varbūtība, ka valsts amatpersonai (institūcijas vadītājam) būs jāpieņem lēmums, kas ietekmē vai var ietekmēt šīs valsts amatpersonas, tās radnieku vai darījumu partneru personiskās vai mantiskās intereses.	9.1. 9.2. 9.3. 9.4.
10	Pasūtītāja pārstāvju slēpta vienošanās ar konkrētu piegādātāju par iepirkuma līguma slēgšanu	Potenciāla korupcijas riska piemērs: Jauna nekustamā īpašuma būvniecība, ievērojot pasūtītāja vajadzības un prasības, pamatojoties uz slēptu pasūtītāja un privātā partnera vienošanos, ar mērķi noslēgt jaunuzceltā objekta pirkuma līgumu noteikta cilvēku loka interesēs, izvairoties no PIL noteikto iepirkumu procedūru piemērošanas.	8.1. 10.3.
11	Finanšu līdzekļu izšķērdēšana	Ir iespējama, ja iestādes vadītājs pieņem lēmumu par līguma slēgšanu vienpersoniski.	8.1. 11.3. + pasūtītājam, slēdzot līgumu, izvērtēt attiecīgo pakalpojumu tirgus situāciju, piemēram, salīdzinot piedāvājumus, un saglabāt pierādījumus par veikto izvēli

Nr.p.k.		<p align="center">PIL 3.panta pirmās daļas 6.punkts</p> <p>Likumu nepiemēro, ja pasūtītājs slēdz līgumu par zinātniskās pētniecības pakalpojumiem, izņemot tādus pētniecības pakalpojumus, par kuriem pilnībā samaksā un kurus izmanto paša vajadzībām vienīgi pasūtītājs.</p>	<p align="center">Atbilstošā rekomendācija riska novēršanai pēc 1.tabulas sadaļas „Iespējamie risinājumi”</p>
1	Iespēja institūcijas vadītājam pieņemt lēmumus un rīkoties vienpersoniski	Korupcijas risks nav attiecināms	-
2	Iespēja par iepirkumiem atbildīgajai amatpersonai pieņemt lēmumus un rīkoties vienpersoniski	Korupcijas risks nav attiecināms	-
3	Iespējama rīcības brīvība, ko neierobežo ārējie normatīvie akti	<p>Zinātniskās pētniecības pakalpojumu iepirkumu organizēšanas, izvērtēšanas un uzraudzības kārtību regulē virkne ārējo normatīvo aktu:</p> <p>14.04.2005. likums "Zinātniskās darbības likums"</p> <p>09.05.2006. MK noteikumi Nr.383 "Latvijas Zinātnes padomes nolikums"</p> <p>20.06.2006. MK noteikumi Nr.497 "Noteikumi par Latvijas Zinātnes padomes ekspertu komisiju izveidošanu un darbību"</p> <p>29.03.2011. MK noteikumi Nr.227 "Fundamentālo un lietišķo pētījumu projektu izvērtēšanas, finansēšanas un administrēšanas kārtība"</p> <p>30.05.2006. MK noteikumi Nr.443 "Valsts pētījumu programmu pieteikšanas, ekspertīzes un finansēšanas kārtība"</p> <p>30.03.2010. MK noteikumi Nr.316 "Kārtība, kādā veicama valsts pētījumu programmu īstenošanai piešķirto finanšu līdzekļu izlietojuma kontrole"</p> <p>05.02.2008. MK noteikumi Nr.72 "Tirgus orientēto pētījumu projektu finansējuma sadales kārtība"</p> <p>17.08.2004.MK noteikumi Nr.719 "Studiju un zinātnes administrācijas nolikums"</p> <p>Augstākminētie normatīvie akti būtiski ierobežo rīcības brīvību visos zinātniskās pētniecības pakalpojuma iegādes etapos.</p> <p>Tomēr zinātniskās pētniecības pakalpojumu iepirkumos, kas netiek uzraudzīti no Latvijas Zinātnes padomes un Studiju un zinātnes administrācijas puses, pastāv amatpersonu rīcības brīvības risks, jo PIL nav noteikti piedāvājumu vērtēšanas kritēriji.</p>	3.2.
4	Iespējama rīcības brīvība, ko neierobežo institūcijas iekšējie	Iekšējie normatīvie akti būtiski papildina ārējo normatīvo aktu saturu, precizējot Latvijas Zinātnes padomes un Studiju un zinātnes administrācijas kompetenci pētniecības pakalpojumu	4.1. 4.2.

	normatīvie akti	<p>finansēšanā un uzraudzībā: (LZP 11.11.1997.) Zinātnieka ētikas kodekss (LZP 30.03.2010.) Latvijas Zinātnes padomes eksperta tiesību piešķiršanas kārtība (LZP 01.09.2010.) Latvijas Zinātnes padomes Zinātniskas ekspertīzes komisijas nolikums (LZP 30.09.2010.) Latvijas Zinātnes padomes reglaments (LZP 21.10.2010.) Latvijas Zinātnes padomes ekspertu komisiju darba kārtība (SZA 01.07.2009.) Studiju un zinātnes administrācijas reglaments</p> <p>Šis risks galvenokārt attiecināms uz zinātniskās pētniecības pakalpojumu iepirkumiem, kurus neveic Latvijas Zinātnes padome.</p>	
5	Negodprātīga rīcība ar valsts noslēpumu objektu saturošu informāciju	Korupcijas risks nav attiecināms	–
6	Ierobežota pieejamība informācijai par iepirkumu	<p>Korupcijas risks nav attiecināms</p> <p>Zinātniskās darbības likuma 9.pants nosaka, ka informācija par zinātniskajiem pētījumiem, kas finansēti no valsts vai pašvaldības budžeta, ir atklāta.</p>	–
7	Stingru rīcības pēckontroles mehānismu trūkums	<p>Šis risks galvenokārt attiecināms uz zinātniskās pētniecības pakalpojumu iepirkumiem, kurus neveic Latvijas Zinātnes padome, kurai saistošie normatīvie akti paredz piešķirtā finansējuma pēckontroli, ko veic Studiju un zinātnes administrācija.</p> <p>Citu pasūtītāju iepirkumos risks ir aktuāls, īpaši gadījumos, ja nav iesaistīti pētījumu līdzfinansētāji.</p>	7.1. 7.2. 7.3. 7.4. 7.5.
8	Stingru rīcības ārējās uzraudzības mehānismu trūkums	<p>Iepirkumos, par kuriem atbildīga Latvijas Zinātnes padome, kā arī Studiju un zinātnes administrācija, ir nodrošināta kompetenču un atbildības dalīšana, kā arī lēmumu saskaņošana starp institūcijām dažādos iepirkuma procedūras posmos (nolikuma sagatavošana, iepirkuma izsludināšana, pieteikumu izvērtēšana, finansējuma piešķiršana, finansējuma izlietojuma kontrole). Piedāvājumus izvērtējošo komisiju un ekspertu lēmumi tiek protokolēti atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai.</p> <p>Citiem zinātniski pētniecisko pakalpojumu pasūtītājiem risks var būt aktuāls.</p>	8.1. 8.2.
9	Lēmumu pieņemšana interešu konflikta situācijā	<p>Šāds risks pastāv, tomēr tas ir identificēts un normatīvajos aktos ir iekļauti pasākumi interešu konflikta situāciju novēršanai pretendentu piedāvājumu izvērtēšanas procedūrās:</p> <p>MK noteikumi Nr.227 „Fundamentālo un lietišķo pētījumu</p>	9.3.

		<p>projektu izvērtēšanas, finansēšanas un administrēšanas kārtība” nosaka, ka, <i>izvērtējot projektu iesniegumus, eksperts nedrīkst nonākt interešu konfliktā un izpaust iesniegumā ietvertu informāciju projekta vērtēšanā neiesaistītām personām. Interešu konflikta neesību un apņemšanos ievērot konfidencialitāti eksperts apliecina ar parakstu eksperta vērtējuma veidlapā. Ar ekspertu slēdz uzņēmuma līgumu, paredzot atbildību, kas iestājas, ja eksperts neievēro parakstīto apliecinājumu.</i></p> <p>Latvijas Zinātnes padomes ekspertu komisiju darba kārtībā teikts:</p> <p><i>17. Lai novērstu iespējamo interešu konfliktu, ekspertu komisijas sekretārs nosūta izlozētajiem ekspertiem projektu anotācijas ar līgumu atzīmēt projektus, attiecībā uz kuriem viņš var atrasties interešu konfliktā. Interešu konflikts ekspertam rodas, ja projekta izpildē piedalās eksperts, eksperta projektu līdzautori, vai zinātnieki, kuri ir darba attiecībās ar ekspertu vai viņa projektu līdzautoriem.</i></p> <p><i>24. Sniedzot atzinumus par projektu iesniegumiem, ekspertu komisijas locekļi ņem vērā iespējamā interešu konflikta esamību attiecībā uz izskatāmo projekta pieteikumu un nepiedalās to projektu pieteikumu apspriedē, kuru izpildē viņi ir iesaistīti.</i></p> <p>MK noteikumi Nr.497 „Noteikumi par Latvijas Zinātnes padomes ekspertu komisiju izveidošanu un darbību” nosaka, ka <i>ekspertu komisijas nodrošina, ka projekta eksperti neatrodas interešu konfliktā. Eksperti paraksta apliecinājumu par interešu konflikta neesību un konfidencialitātes ievērošanu projektu iesniegumu izvērtēšanā. Par interešu konfliktu uzskata situācijas, kurās izvērtējamā projekta izstrādē vai izpildē ir iesaistītas šādas personas: eksperts; eksperta projektu līdzautori; zinātnieki, kuri ir darba attiecībās ar ekspertu vai viņa projektu līdzautoriem.</i></p> <p>Šos augstākminētos principus būtu nepieciešams iekļaut savā darba praksē arī tiem pasūtītājiem, kuriem šie normatīvie akti nav saistoši.</p>	
10	Pasūtītāja pārstāvju slēpta vienošanās ar konkrētu pretendentu par iepirkuma līguma slēgšanu	Šis risks galvenokārt attiecināms uz zinātniskās pētniecības pakalpojumu iepirkumiem, kurus neveic Latvijas Zinātnes padome.	10.1. 3.2.
11	Finanšu līdzekļu izšķērdēšana	Finanšu izlietojumu pētniecības pakalpojumiem atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajam uzrauga Studiju un zinātnes administrācija atbilstoši tās nolikumā noteiktajam – nodrošināt no valsts budžeta finansēto zinātnisko pētījumu programmu un projektu administratīvu un finansiālu uzraudzību, informācijas apkopošanu un pieejamību. Saskaņā ar MK noteikumu Nr.227 „Fundamentālo un lietišķo	11.1. 11.3.

		<p>pētījumu projektu izvērtēšanas, finansēšanas un administrēšanas kārtība” 67. punktu <i>Studiju un zinātnes administrācijai ir tiesības pārbaudīt projekta ietvaros piešķirtā finansējuma izlietojumu zinātniskajā institūcijā. Administrācijai ir tiesības pieprasīt zinātniskajai institūcijai atmaksāt visus projekta kārtējā posma ietvaros saņemtos finanšu līdzekļus šo noteikumu 55.punkta otrajā teikumā un 61.2. un 66.2.apakšpunktā noteiktajos gadījumos, kā arī tad, ja projektu izbeidz pēc projekta vadītāja un zinātniskās institūcijas pieņemta lēmuma.</i></p> <p>Šis risks galvenokārt attiecināms uz zinātniskās pētniecības pakalpojumu iepirkumiem, kurus neveic Latvijas Zinātnes padome un neuzrauga Studiju un zinātnes administrācija.</p>	
--	--	---	--

Nr.p.k.		<p align="center">PIL 3.panta pirmās daļas 7.punkts</p> <p>Pasūtītājs slēdz līgumu par tādas institūcijas veiktajiem būvdarbiem vai piegādēm vai sniegtajiem pakalpojumiem, kura atrodas pilnīgā pasūtītāja kontrolē un kura galvenokārt veic būvdarbus vai piegādes vai sniedz pakalpojumus pasūtītājam.</p>	<p align="center">Atbilstošā rekomendācija riska novēršanai pēc 1.tabulas sadaļas „Iespējamie risinājumi”</p>
1	Iespēja institūcijas vadītājam pieņemt lēmumus un rīkoties vienpersoniski	<p>Līgumu slēgšana – institūcijas vadītāja kompetence.</p> <p>Risks: noslēgt būvdarbu vai piegāžu vai pakalpojumu līgumu par augstākām cenām kā vidēji tirgū.</p>	<p>1.4. 1.5.</p> <p>+ Institūcijas vadībai ir periodiski jāapzina aktuālās būvdarbu, piegāžu un pakalpojumu izmaksas tirgū, salīdzinot tās ar izmaksām, ko prasa konkrētu pakalpojumu izpildei deleģētās institūcijas uzturēšana.</p>
2	Iespēja par iepirkumiem atbildīgajai amatpersonai pieņemt lēmumus un rīkoties vienpersoniski	Vienpersonisku lēmumu pieņemšanu līguma slēgšanā ierobežo nepieciešamība to saskaņot ar institūcijas vadītāju, tomēr tā nav izslēdzama gadījumos, kad par iepirkumiem atbildīgā amatpersona ir „kompetentais viedokļu līderis” institūcijā.	+ pasūtītājam nodrošināt kompetentu iepirkuma komisijas sastāvu;
3	Iespējama rīcības brīvība, ko neierobežo ārējie normatīvie akti	<p>Rīcības brīvību ierobežo likuma „Par valsts un pašvaldību finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanu” 3.pants.</p> <p>Tomēr ārējie normatīvie akti neparedz procedurālu regulējumu, kas radītu priekšnosacījumus atklātībai, procedūru caurskatāmībai šādu līgumu slēgšanā.</p>	3.1.
4	Iespējama rīcības brīvība, ko neierobežo institūcijas iekšējie normatīvie akti	Lai arī šajā gadījumā saimnieciskie darījumi norit starp institūciju un tās kontrolē esošiem uzņēmumiem, iekšējos normatīvajos aktos ir jānosaka kārtība, kādā tiek pieņemti lēmumi par līguma pirmreizēju slēgšanu vai līguma termiņa pagarinājumu. (neatkarīgas komisijas izveidošana, aktuālo tirgus cenu izpēte, lēmumu pieņemšana, saskaņošana, protokolēšana, publiskošana)	4.1.
5	Negodprātīga rīcība ar valsts noslēpumu objektu saturošu informāciju	Korupcijas risks nav attiecināms	–
6	Ierobežota pieejamība informācijai par iepirkumu	Nav normatīvo aktu, kas nosaka pienākumu informāciju par līgumu publiskot.	6.1. 6.2.

7	Stingru rīcības pēckontroles mehānismu trūkums	<p>Iepirkumu līgumi tiek slēgti, balstoties uz iekšējo attiecību „in-house”, principu, kur līgumu saturs ir atkarīgs no vienošanās starp pasūtītāju un līguma izpildītāju.</p> <p>Risks: noslēgtie līgumi ir pasūtītājam saimnieciski neizdevīgi un noslēgti kādu amatpersonu un tām tuvu stāvošu personu interesēs.</p>	<p>7.4. 7.5. + pasūtītājam nodrošināt regulāru starpinstitūciju darījumu auditu (noteikt darījumu saimniecisko izdevīgumu, veikt attiecīgi konstatētajam darījumu pārplānošanu)</p>
8	Stingru rīcības ārējās uzraudzības mehānismu trūkums	<p>Ārēja uzraudzība pār šāda veida līgumiem pārsvarā netiek nodrošināta. Un arī informācija par noslēgtajiem līgumiem nav publiska, plašākai sabiedrībai vērtējama un apstrīdama.</p>	<p>1.5. 8.2. + Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai atbilstoši MK noteikumos Nr. Nr.233 "Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas nolikums" noteiktajām funkcijām nodrošināt pašvaldību finansiālās un ekonomiskās darbības analīzi, pārraudzīt pašvaldības darbību likumību, tostarp pieprasot pašvaldību atskaites par noslēgtajiem līgumiem, kuriem nepiemēro PIL prasības.</p>
9	Lēmumu pieņemšana interešu konflikta situācijā	<p>Pastāv maza varbūtība, ka valsts amatpersonai jāpieņem lēmums, kas ietekmē vai var ietekmēt šīs valsts amatpersonas, tās radnieku vai darījumu partneru personiskās vai mantiskās intereses.</p>	<p>8.1. + Pirms līguma slēgšanas vai pagarināšanas līguma sastādītājiem un parakstītājiem jāsniedz rakstisks apliecinājums par interešu konflikta neesamību.</p>
10	Pasūtītāja pārstāvju slēpta vienošanās ar konkrētu piegādātāju par iepirkuma līguma slēgšanu	<p>Tā kā līguma nosacījumi balstīti uz institūciju iekšēju savstarpēju vienošanos, pastāv risks, ka abu pušu amatpersonas slēpti vienojas par līguma saturu un tā nosacījumiem, kas var būt neizdevīgi pasūtītājam (kā institūcijai), bet nest individuālu labumu pasūtītāja pārstāvim (amatpersonai). Piemēram, neoficiāli apsoltas atlīdzības veidā.</p>	<p>+ pasūtītājam nodrošināt regulāru starpinstitūciju darījumu auditu + līguma nosacījumu pārbaudi nodot juridisko nodaļu/departamentu kompetencē</p>

11	Finanšu līdzekļu izšķērdēšana	<p>Iespējama, ja netiek novērsti iepriekš minētie riski institūcijas darba organizācijā.</p> <p>Saskaņā ar MK noteikumiem Nr.233 "Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas nolikums", Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas funkcijas pašvaldību darbības attīstības un pārraudzības jomā ir nodrošināt pašvaldību finansiālās un ekonomiskās darbības analīzi.</p>	11.3.
----	-------------------------------	--	-------

Nr.p.k.		<p align="center">(3.panta trešās daļas 2.punkts)</p> <p>PIL nepiemēro, ja tā piemērošana varētu radīt kaitējumu būtisku valsts interešu aizsardzībai. <u>Par būtisku valsts interešu aizsardzību katrā konkrētajā gadījumā lemj Ministru kabinets.</u></p>	<p align="center">Atbilstošā rekomendācija riska novēršanai pēc 1.tabulas sadaļas „Iespējamie risinājumi”</p>
1	Iespēja institūcijas vadītājam pieņemt lēmumus un rīkoties vienpersoniski	<p>Vadītājs:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nevar vienpersoniski piemērot PIL izņēmumu; • Var ietekmēt iepirkuma specifikācijas saturu; • Var noteikt iepirkuma pretendentu loku. <p>Piemēram, Aizsardzības ministrijas (turpmāk – AM) padotībā esošo iestāžu vadītājiem atbilstoši Aizsardzības ministrijas noteikumiem Nr.63-NOT „Publisko iepirkumu likuma 3.panta trešajā daļā noteikto izņēmumu piemērošanas kārtība” lēmums par PIL izņēmuma piemērošanu saskaņojams ar aizsardzības ministra izveidotu komisiju (PIL noteikto izņēmumu piemērošanas komisija), kas izvērtē un iesniedz priekšlikumus, vai attiecīgais pirkums ir veicams kā PIL 3.panta trešajā daļā noteiktais izņēmums. Ievērojot komisijas ziņojumu, ministrs pieņem lēmumu atbalstīt vai neatbalstīt PIL 3.panta trešās daļas piemērošanu iepirkumam, vai ierosina jautājuma izskatīšanu Militāri tehniskās attīstības padomes sēdē.</p>	1.4. 9.3.
2	Iespēja par iepirkumiem atbildīgajai amatpersonai pieņemt lēmumus un rīkoties vienpersoniski	<p>Par iepirkumiem atbildīgā persona:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nevar bez saskaņošanas ar vadību pieņemt lēmumus; • Var ietekmēt iepirkuma specifikācijas saturu; • Var ietekmēt iepirkuma pretendentu loku; <p>Ietekme iespējama gadījumā ja amatpersona ir „kompetentais viedokļa līderis”, uz kuru citi kolēģi pilnībā paļaujas.</p>	1.4. 2.1. 9.3.
3	Iespējama rīcības brīvība, ko neierobežo ārējie normatīvie akti	<p><u>Potenciāla korupcijas riska piemērs:</u> PIL 3.panta trešās daļas 2.punktā iekļautā jēdziena „kaitējums būtisku valsts interešu aizsardzībai” brīva interpretācijas un piemērošana uz tādiem iepirkuma priekšmetiem, kas pēc būtības nav saistāms ar būtisku valsts interešu apdraudējumu, tādējādi ierobežojot iepirkuma procedūras atklātumu un piegādātāju brīvu konkurenci par labu kādam noteiktam piegādātājam.</p> <p>Pēc Valsts kancelejas sniegtās informācijas, laika posmā no 2010.gada 1.janvārā līdz 2011.gada 23.septembrim, pamatojoties uz PIL 3.panta trešās daļas 2.punktu (būtisku valsts interešu aizsardzībai) Ministru kabinets ir izdevis 6 rīkojumus ar atļauju iestādēm nepiemērot PIL</p>	<p>+ Identificēt tās būtiskās valsts intereses (PIL 3.panta trešās daļas 2.punkts), kuras nepieciešams aizsargāt, lai definētu vienotus kritērijus, ņemot vērā kurus, Ministru kabinets pieņem lēmumu par atļaujas došanu Publisko iepirkumu likuma nepiemērošanai;</p> <p>+ Ministru kabinetam pieprasīt pasūtītājiem,</p>

	<p>prasības iepirkuma nodrošināšanai. Rīkojumu projektu iesniedzēju vidū bijušas – Aizsardzības ministrija, Iekšlietu ministrija un Krīzes vadības padome.</p> <p>Valsts kanceleja skaidrojumā KNAB norādījusi, ka „Publisko iepirkumu likuma 3.panta trešās daļas 2.punkta piemērošanai vienoti kritēriji nav izstrādāti, un Ministru kabinets pieņem lēmumu, pamatojoties uz attiecīgā tiesību akta projekta anotācijā ietverto argumentāciju, kā arī atbildīgā ministra (tiesību akta projekta iesniedzēja) un pieaicināto lietpratēju sniegtajiem paskaidrojumiem”.</p> <p>Rakstiska un mutiska argumentācija, kuras vērtēšanai pamatā nav vienotu objektīvu kritēriju, var būt par pamatu nekoncekventiem lēmumiem. Uz problēmām, ko rada vienotu kritēriju trūkums šīs konkrētās likuma normas piemērošanā, norāda, piemēram, Valsts kontroles 2010.gada revīzijas ziņojumā „Nacionālo bruņoto spēku tehniskā nodrošinājuma un apgādes sistēmas darbības efektivitāte un likumība” sniegtie secinājumi³:</p> <ul style="list-style-type: none"> - NBS bruņojuma iegādēm Ministru kabinetā ierosinājusi dažādas iepirkumu metodes, kā rezultātā NBS ieroču un munīcijas iegādēm piemērotas gan atklātas iepirkumu metodes, gan normatīvajā aktā (Publisko iepirkumu likumā) paredzētie izņēmumi. - Lai gan atbilstoši normatīvo aktu⁴ prasībām informācija par NBS bruņojuma un munīcijas iegādi ir konfidenciāla un aizsargājama, AM NBS bruņojuma iegādēm Ministru kabinetā ierosinājusi atklātu iepirkuma metodi, savukārt NBS formas tērpu sastāvdaļas, tai skaitā zābaku iegādei, piemērots normatīvā akta⁵ izņēmums, nosakot šādu iepirkumu par būtisku valsts interešu aizsardzībai. <p><u>Potenciāla korupcijas riska piemērs:</u> PIL izņēmuma izmantošana, lai paātrinātu līguma noslēgšanu, izvairoties no laikietilpīgu PIL noteikto iepirkuma procedūru piemērošanas, un risinātu institūcijas neefektīvas darba plānošanas sekas.</p> <p>Ministru kabinets 2009.gada 20.oktobra sēdē (prot. Nr.72 51.§) pieņēma rīkojumu Nr. 724 „Par Publisko iepirkumu likuma 3.panta piemērošanu Latvijas dalības nodrošināšanai starptautiskajā izstādē „<i>World Expo 2010</i>” Šanhajā, Ķīnas Tautas Republikā”, lai arī PIL izņēmuma piemērošanas pamatojumā (Rīkojuma projekta anotācijā), ko izvērtējis MK, nav aprakstīts valsts interešu apdraudējums, kas varētu iestāties Publisko iepirkumu</p>	<p>iesniedzot tiesību aktu projektu izskatīšanai Ministru kabinetā, anotācijā norādīt uz konkrētām būtiskām valsts drošības interesēm, kā arī šo interešu apdraudējumu, kas varētu iestāties PIL noteikto iepirkumu procedūru vai iepirkumu veikšanas kārtības, piemērošanas gadījumā, kā arī obligāti norādīt valsts intereses negatīvi ietekmējošos apstākļus, kuri varētu rasties, ja iepirkuma līguma noslēgšanai tiktu piemērotas likumā noteiktās iepirkumu procedūras.</p>
--	---	---

³ Valsts Kontrole, Revīzijas ziņojums: Nacionālo bruņoto spēku tehniskā nodrošinājuma un apgādes sistēmas darbības efektivitāte un likumība, 14.05.2010. 63.-64.lpp.

⁴ Likums „Par valsts noslēpumu”; MK 26.10.2004. noteikumi Nr. 887 „Valsts noslēpuma objektu saraksts” 2.punkts.

⁵ Publisko iepirkumu likuma 3.panta trešā daļa.

		<p>likuma noteikto iepirkumu procedūru vai iepirkumu veikšanas kārtības, piemērošanas gadījumā, kā arī nav konkrēti norādīti valsts intereses negatīvi ietekmējošie apstākļi, kuri varētu rasties, ja iepirkuma līguma noslēgšanai tiktu piemērotas likumā noteiktās iepirkumu procedūras.</p> <p>No Rīkojuma projekta pamatojumā iekļautās informācijas secināms, ka MK projektu pieņēma nevis, lai aizsargātu valsts intereses, bet, lai steidzami varētu uzsākt Latvijas paviljona būvniecību „<i>World Expo 2010</i>” organizatoru noteiktajos termiņos.</p>	
4	Iespējama rīcības brīvība, ko neierobežo institūcijas iekšējie normatīvie akti	<p>Piemēram, AM ir 21.12.2010. noteikumi Nr.63-NOT „Publisko iepirkumu likuma 3. panta trešajā daļā noteikto izņēmumu piemērošanas kārtība”, kas nosaka AM un tās padotībā esošajām iestādēm, tostarp NBS, vienotu PIL 3. panta trešajā daļā noteikto iepirkumu piemērošanas kārtību. Tā precizē izņēmuma piemērošanu pieņemšanas kārtību un amatpersonu kompetenci lēmumu pieņemšanā dažādos procedūras etapos.</p> <p>Šādiem iekšējiem normatīvajiem aktiem jābūt arī citās institūcijās, kurās piemēro PIL piemērošanas izņēmumus.</p>	4.1.
5	Negodprātīga rīcība ar valsts noslēpumu objektu saturošu informāciju	<p>Tā kā informācijai par iepirkumiem ir ierobežota pieejamība, tas padara līguma slēgšanu nepārskatāmu un grūti kontrolējamu. Situāciju ir iespējams ļaunprātīgi izmantot, amatpersonām koriģējot iepirkumu specifikācijas atbilstoši sev zināmu piegādātāju vajadzībām.</p>	5.1. 5.2. 5.3.
6	Ierobežota pieejamība informācijai par iepirkumu	<p>Ministru kabinets, pieņemot lēmumu par atļaujas došanu PIL nepiemērošanai, padara turpmāko iepirkuma gaitu sabiedrībai slēptu (un uzņēmēju konkurencei slēgtu), lai gan ne visos gadījumos iepirkumu priekšmets, kas saistāms ar būtiskām valsts interesēm ir atzīts arī par valsts noslēpumu, kam likums „Par valsts noslēpumu” nosaka īpašu glabāšanas un izmantošanas kārtību un aizsardzību.</p>	<p>6.2.</p> <p>+ Identificēt tās būtiskās valsts intereses (PIL 3.panta trešās daļas 2.punkts), kuras nepieciešams aizsargāt, lai definētu vienotus kritērijus, ņemot vērā kurus, Ministru kabinets pieņem lēmumu par atļaujas došanu PIL nepiemērošanai;</p> <p>+ Normatīvajos aktos noteikt kārtību iepirkumiem, kuri satur tādu informāciju, kuras izpaušana var radīt kaitējumu būtisku valsts interešu aizsardzībai, bet kurai nav piešķirts valsts noslēpuma statuss.</p> <p>2.1.</p>

7	Stingru rīcības pēckontroles mehānismu trūkums	Institūcijās, kurās tiek veikti šāda satura iepirkumi, kas saistās ar būtisku valsts interešu vai valsts noslēpuma aizsardzību, ir atšķirīga iekšējā kārtība (darba organizācija) šādu darījumu veikšanā. Joprojām ir institūcijas, kurām nav izstrādāti iekšējie normatīvie akti, kas nosaka kārtību, kā veicami iepirkumi, uz kuriem attiecināms šis PIL piemērošanas izņēmums.	4.1. 7.1. 7.2. 7.3. 7.4. 7.5.
8	Stingru rīcības ārējās uzraudzības mehānismu trūkums	Padotības iestādes iepirkumus saskaņo ar augstākām tiešās pārvaldes iestādēm, taču augstāko institūciju iepirkumi netiek ārēji uzraudzīti no citu institūciju puses. Valsts kontroles veiktās revīzijas ļauj secināt, ka iepirkumu starpinstitucionāla saskaņošana arī var nesasniegt vēlamu rezultātu (atklātumu, saimniecisko izdevīgumu), jo ir konstatēti gadījumi, kad augstākā pārvaldes iestāde pieņēmusi lēmumu par atļauju padotības iestādei veikt iepirkumus, neprasot no iekšējos normatīvajos aktos noteikto papildu informāciju un skaidrojumus par plānotiem iepirkumiem.	+ Iepirkumos, kur atbilstoši PIL noteiktajam Ministru kabinets lēmis par PIL nepiemērošanu (atzīstot informāciju par līgumu vai tā izpildi par valsts noslēpumu vai tā piemērošanā saskaņā kaitējumu būtisku valsts interešu aizsardzībai), lēmuma pieņemējam (MK) jānodrošina pēckontrole arī tālākā iepirkuma norisē, vērtējot, vai tiek ievērotas procedūras un darījumā panākts saimniecisks izdevīgums.
9	Lēmumu pieņemšana interešu konflikta situācijā	Pastāv maza varbūtība, ka valsts amatpersonai jāpieņem lēmums, kas ietekmē vai var ietekmēt šīs valsts amatpersonas, tās radnieku personiskās vai mantiskās intereses. Tomēr nav izslēdzama arī varbūtība, ka amatpersona var ietekmēt lēmuma pieņemšanu, kas skar paņiņu vai draugu personiskās vai mantiskās intereses. Īpaši risks attiecas uz specifiskiem iepirkumiem, kur pasūtītāja pārstāvis gadu gaitā kļuvis personīgi pazīstams ar piegādātāju pārstāvjiem.	7.1. 7.2. 7.3. 7.4. 7.5. 9.2. 9.3.
10	Pasūtītāja pārstāvju slēpta vienošanās ar konkrētu piegādātāju par iepirkuma līguma slēgšanu	Risks attiecas uz specifiskiem iepirkumiem, kur pasūtītāja pārstāvis, ilgstoši strādājot vienā amatā (piem., kā iepirkumu speciālists), kļuvis personīgi pazīstams ar piegādātāju pārstāvjiem.	10.1. 10.2. 10.3.
11	Preču, pakalpojumu iegāde par neadekvāti augstu cenu	Risks pastāv, ja netiek novērsti iepriekš minētie riski institūcijas darba organizācijā.	11.1. 11.2. 11.3.

Nr.p.k.		<p align="center">PIL 5.panta 1.punkts</p> <p>Pasūtītājs nepiemēro iepirkuma procedūras, ja līgumcena ir mazāka par 70 000 latu un ja līgums tiek slēgts par piegādēm vai pakalpojumiem, kurus sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs sniedz, veicot likuma "Par iepirkumu sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju vajadzībām" 3., 4., 5., 6. un 7.pantā minētās darbības šajos pantos noteiktajās jomās.</p>	<p align="center">Atbilstošā rekomendācija risku novēršanai pēc 1.tabulas sadaļas „Iespējamie risinājumi”</p>
1	Iespēja institūcijas vadītājam pieņemt lēmumus un rīkoties vienpersoniski	<p>Saimnieciski darījumi, kas saistīti ar šādiem pirkuma līgumiem, var būt institūcijas vadītāja vienpersoniski pieņemts lēmums.</p> <p>Risks: noslēgt institūcijai saimnieciski neizdevīgu līgumu.</p>	<p align="center">1.1. 1.2. 1.4 1.5.</p>
2	Iespēja par iepirkumiem atbildīgajai amatpersonai pieņemt lēmumus un rīkoties vienpersoniski	Korupcijas risks nav attiecināms	<p align="center">-</p>
3	Iespējama rīcības brīvība, ko neierobežo ārējie normatīvie akti	Rīcības brīvību ierobežo likuma „Par valsts un pašvaldību finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanu” 3.pants, nosakot pašvaldībām, valsts un pašvaldību iestādēm, valsts vai pašvaldības kapitālsabiedrībām, kā arī kapitālsabiedrībām, kurās valsts vai pašvaldības daļa pamatkapitālā atsevišķi vai kopumā pārsniedz 50 procentus, un kapitālsabiedrībām, kurās vienas vai vairāku valsts vai pašvaldības kapitālsabiedrību daļa pamatkapitālā atsevišķi vai kopumā pārsniedz 50 procentus rīkoties ar finanšu līdzekļiem un mantu lietderīgi.	<p align="center">3.2.</p>
4	Iespējama rīcības brīvība, ko neierobežo institūcijas iekšējie normatīvie akti	<p>Lēmumus par līgumu slēgšanu un to nosacījumiem galvenokārt pieņem tās vadītājs. Ja institūcijā nav noteikta kārtība, kādā tiek organizēti iepirkumi un citi finanšu darījumi, un to neregulē arī ārējie normatīvie akti, pastāv risks: noslēgt līgumu ar institūcijai neizdevīgiem nosacījumiem kādas konkrētas amatpersonas un/vai privātpersonas interesēs.</p> <p>Iekšējos normatīvajos aktos ir jānosaka kārtība, kādā tiek pieņemti lēmumi par līguma slēgšanu ar sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem. (neatkarīgas komisijas izveidošana, aktuālo tirgus cenu izpēte, lēmumu pieņemšana, saskaņošana, protokolēšana, publiskošana)</p>	<p align="center">4.1.</p>
5	Negodprātīga rīcība ar valsts noslēpumu objektu saturošu informāciju	Korupcijas risks nav attiecināms	<p align="center">-</p>
6	Ierobežota pieejamība informācijai par iepirkumu	Nav normatīvo aktu, kas nosaka pienākumu informāciju par līgumu publiskot.	<p align="center">6.1. 6.2.</p>

7	Stingru rīcības pēckontroles mehānismu trūkums	Riska iespējamība atkarīga no institūcijas vadības politikas. Ja nepastāv stingri, uz atklātības principu balstīti atskaitīšanās mehānismi par institūcijas saimniecisko darbību, pastāv risks, ka: noslēgtie līgumi nesniedz saimniecisko izdevīgu institūcijai, bet gan noteiktiem komersantiem.	7.1. 7.3. 7.4. 7.5.
8	Stingru rīcības ārējās uzraudzības mehānismu trūkums	Normatīvie akti neparedz pasūtītāja atskaitīšanos par noslēgtajiem līgumiem ar sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem.	8.1. 8.2.
9	Lēmumu pieņemšana interešu konflikta situācijā	Pastāv maza varbūtība, ka valsts amatpersonai jāpieņem lēmums, kas ietekmē vai var ietekmēt šīs valsts amatpersonas, tās radnieku vai darījumu partneru personiskās vai mantiskās intereses.	8.1. + Pirms līguma slēgšanas tā sastādītājiem un parakstītājiem jāsniedz rakstisks apliecinājums par interešu konflikta neesamību. 9.3.
10	Pasūtītāja pārstāvju slēpta vienošanās ar konkrētu piegādātāju par iepirkuma līguma slēgšanu	Tā kā sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju starpā pastāv ierobežota konkurence vai nepastāv nemaz, tad būtiskākais risks ir, ka pasūtītājas ar pakalpojumu sniedzēju vienojies un noslēdzis darījumu par valstij neizdevīgiem nosasījumiem.	10.3. + pasūtītāja juristiem pārbaudīt līgumu saturu un rakstiski ziņot darījuma komisijai par līgumā iekļautajiem, pasūtītājam neizdevīgajiem nosacījumiem.
11	Finanšu līdzekļu izšķērdēšana	Iespējama, ja netiek novērsti iepriekš minētie riski institūcijas darba organizācijā.	11.3.

Nr.p.k.		<p align="center">PIL 5.panta 2.punkts</p> <p>Pasūtītājs nepiemēro iepirkuma procedūras, ja līgumcena ir mazāka par 70 000 latu un ja <u>līgums tiek slēgts par iespieddarbu, elektronisko izdevumu, rokrakstu un citu dokumentu iepirkumu bibliotēku krājumu papildināšanai vai izglītības un pētniecības procesa organizēšanai izglītības iestādēs un valsts un universitāšu dibinātās zinātniskajās institūcijās.</u></p>	<p align="center">Atbilstošā rekomendācija riska novēršanai pēc 1.tabulas sadaļas „Iespējamie risinājumi”</p>
1	Iespēja institūcijas vadītājam pieņemt lēmumus un rīkoties vienpersoniski	<p>Bibliotēkas vadītājam pastāv iespēja realizēt individuālas intereses caur paša ieceltu bibliotēkas krājuma komisiju (MK noteikumi Nr. 317 "Nacionālā bibliotēku krājuma noteikumi"). Skolu bibliotēku personāls saskaņo savas vajadzības ar skolas direktoru un metodisko komisiju, ja tāda izveidota.</p> <p>Bibliotēkas vadītājam (skolas direktoram skolā) ir iespējams ietekmēt krājuma veidošanas koncepciju, noteikt sadarbības partneru loku.</p>	<p align="right">1.3. 1.4. 1.5.</p>
2	Iespēja par iepirkumiem atbildīgajai personai pieņemt lēmumus un rīkoties vienpersoniski	<p>Vienpersonisku lēmumu pieņemšanu ierobežo nepieciešamība to saskaņot ar bibliotēkas vadītāja (direktora) ieceltās bibliotēkas krājuma komisijas locekļiem un pašu vadītāju. Ja par iepirkumiem atbildīgā amatpersona ir „kompetentais viedokļu līderis” institūcijā, iespējams ietekmēt iepirkuma specifikācijas saturu, noteikt pretendentu loku.</p>	<p align="right">1.2.</p>
3	Iespējama rīcības brīvība, ko neierobežo ārējie normatīvie akti	<p>MK noteikumi Nr. 317 "Nacionālā bibliotēku krājuma noteikumi" nosaka nacionālā bibliotēku krājuma veidošanas, papildināšanas kārtību. Noteikumi nosaka, ka <i>bibliotēku tīklā, kas veido vienotu administratīvu vienību un kurā ietilpst centrālā bibliotēka un filiālbibliotēkas, bibliotēku krājumu veidošanu uzrauga un kontrolē centrālās bibliotēkas vadītāja (direktora) iecelta komisija, bet bibliotēkā, kurā ir mazāk par trim darbiniekiem, kā arī bibliotēkā, kura ir kādas citas juridiskas personas (kas nav bibliotēka) struktūrvienība, komisiju izveido bibliotēkas dibinātājs.</i></p> <p>Tāpat Ministru kabineta noteikumu Nr.355 „Vietējas nozīmes bibliotēku tīkla darbības noteikumi” 3.punkts nosaka, ka <i>vietējas nozīmes bibliotēkas dibinātājs nodrošina pašvaldības bibliotēku ar atbilstošu izdevumu krājumu ar nepieciešamo ikgadējo jaunieguvumu, pasūtāmo avīžu un žurnālu, audiovizuālo un elektronisko izdevumu skaitu, bibliotēkas informācijas un uzziņu darbam nepieciešamo enciklopēdiju, rokasgrāmatu, vārdnīcu un citu uzziņu un bibliogrāfisko izdevumu skaitu.</i></p> <p>Lai arī noteiktumi precizē jaunieguvumu minimālo skaitu un iespieddarbu veidu pašvaldībās un pašvaldību pārziņā esošo izglītības iestāžu bibliotēkās, tie nedefinē kvalitātes kritērijus, pēc kuriem atlasīt un izvēlēties iespieddarbus.</p>	<p align="right">3.1. 8.1.</p> <p>+ Kultūras ministrijai sagatavot metodisko materiālu, pēc kura vadoties, bibliotēkas krājumu komisijas var <u>objektīvi</u> izvērtēt un izvēlēties krājumā iekļaujamos iespieddarbus (kvalitātes kritēriji).</p>

4	Iespējama rīcības brīvība, ko neierobežo institūcijas iekšējie normatīvie akti	Komplektēšanas politika, piemēram, akadēmiskajās bibliotēkās ir pakārtota augstskolas studiju programmām un pētniecības virzieniem, kas ļauj bibliotēkas speciālistiem veikt dokumentu atlasī stingri noteiktos virzienos. Taču cita veida bibliotēkām ir nepieciešams definēt kritērijus, pēc kuriem bibliotēkas personāls nosaka nepieciešamību, piemēram, pēc konkrētiem iespieddarbjiem, lai mazinātu grāmatu, izdevēju, izplatītāju vai pašu autoru ietekmi uz bibliotēkas krājuma veidošanas komisijas lēmumiem.	4.1. + Bibliotēku krājumu veidošanas komisijām sagatavot un saglabāt (iepirkuma lietā) dokumentētu pamatojumu konkrētu iespieddarbu u.c. dokumentu iegādei.
5	Negodprātīga rīcība ar valsts noslēpumu objektu saturošu informāciju	Korupcijas risks nav attiecināms	-
6	Ierobežota pieejamība informācijai par iepirkumu	Ārējie un iekšējie normatīvie akti neparedz procedurālu regulējumu, kas noteiktu informācijas par plānoto un noslēgto līgumu publiskošanu. Par bibliotēku krājumu veidošanu atbildīgais personāls individuāli tiekas un uzrunā grāmatu tirgotājus un vienojas par iepirkuma cenu.	6.1.
7	Stingru rīcības pēckontroles mehānismu trūkums	Risks: konkrētu iespieddarbu izdevēju, tirgotāju vai autoru ilgstoša ietekme uz bibliotēkas krājumu veidošanu.	7.1
8	Stingru rīcības ārējās uzraudzības mehānismu trūkums	Pašvaldību pārziņā esošo bibliotēku saimniecisko un finanšu darbību, rīcības tiesiskumu un darbības efektivitāti kontrolē pašvaldība. Savukārt Kultūras ministrijai normatīvie akti nosaka <u>pienākumu</u> veikt funkciju izpildes, kā arī citas pārbaudes ministrijas padotībā esošajās valsts pārvaldes iestādēs (Latvijas Nacionālā bibliotēka, Latvijas Neredzīgo bibliotēka), kā arī paredz <u>tiesības</u> tajās veikt finanšu revīziju.	+ Bibliotēkas krājuma komisijai nodrošināt iepirkumus pamatojošās dokumentācijas kārtošānu tā, lai tā jebkurā brīdī tā būtu pārbaudāma neatkarīgam kontrolētājam.
9	Lēmumu pieņemšana interešu konflikta situācijā	Risks: pasūtītāja pārstāvis, kura kompetencē ilgstoši bijusi bibliotēkas krājumu veidošana, kļuvis personīgi pazīstams ar piegādātāju pārstāvjiem un pieņem lēmumus to interesēs.	9.2. + Ja iespējams, mainīt iepirkumu komisijas sastāvu.
10	Pasūtītāja pārstāvju slēpta vienošanās ar konkrētu piegādātāju par iepirkuma līguma slēgšanu	Pastāv ļoti liela iespēja, ka pasūtītāja pārstāvis gadu gaitā kļuvis personīgi pazīstams ar piegādātāju pārstāvjiem, kas var radīt labvēlīgus priekšnosacījumus šim riskam. Risks īpaši aktuāls skolu bibliotēku krājumu veidošanas procesā.	9.3.

11	Finanšu līdzekļu izšķērdēšana	Iespējama, ja netiek novērsti iepriekš minētie riski institūcijas darba organizācijā.	11.3. + pasūtītājam ir pienākums izvērtēt un salīdzināt iespējamus piegādātājus un izmaksas, un saglabāt pierādījumus par attiecīgo izvēli un pirkumu.
----	-------------------------------	---	---